

158
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΟΛΥΔΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ
Αριθ. Έρωτ. Μαι. II, 48/1970

A'
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

5-10/3/1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κομμόπολις) .. *Πορμουάστανον*
(παλαιότερον ὄνομα : *Κρεπίσιτ* ..), Ἐπαρχίας ..... *Βοϊόου*,
Νομοῦ ..... *Κορδάνης* .....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος *Θεοφάνους*
.. *Πράπα* .. ἐπάγγελμα .. *Διδάσκαλος* ..
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις *Πορμουάστανοῦ* .. *Αὐχρινίου*
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον... *8. ἔτη* .....
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον .. *Χρήστος* .. *Τοιμαρῶνης* ..
.. *καὶ τοιμα* .. *Πορμουάστανον* .. *Παρθένος* ..
ἡλικία .. *7.5* ἑτηγγραμματικαὶ γνώσεις .. *Β. Γ. Μ. Β. Γ. Ν.* ..
..... τόπος καταγωγῆς *Πορμουάστανοῦ*
.. *Βοϊόου Κορδάνης* ..

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ..... ΔΘΗΝΩΝ

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προσφίξοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων ; *Κε. ματαλάνητοι* .. *πρὸς καλλιέργειαν*
αὐ. αματάλνητοι .. *διὰ καλλιέργειαν ἡθ. αὐαν βοσκήν*
Ὑπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα ; .. *ἐνηλλάσσοντο* ..
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτῆμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. *ἐνηλ. μ. ο. ν. εἰς*
τοὺς χωρικοὺς .. *ἐν τῇ ν. Κοινότητι* .. *ἐνηλ. μ. ο. ν.*
- 3) Ὁ πατήρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του ; .. *ἐνηλ. μ. ο. ν.* .. *ἐν τῇ ν. Κοινότητι* .. *ἐνηλ. μ. ο. ν.*
ἐν τῇ ν. Κοινότητι .. *ἐν τῇ ν. Κοινότητι* .. *ἐνηλ. μ. ο. ν.*

β'. 1) Οι κάτοικοι ασχολούνται μόνον εις την γεωργίαν ή μόνον εις την κτηνοτροφίαν; ή συγχρόνως εις αμφοτέρας, δηλ. την γεωργίαν καί την κτηνοτροφίαν; *Οι κάτοικοι ασχολούνται*

εἰς τὴν Περσίδα, καὶ τοὺς ἄλλους καὶ ἑξήκοντα.

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; *ἀσχολοῦνται καὶ ἐς τὴν γεωργίαν*

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων· ποῖοι εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὥς ἄτομα ἢ με' ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; .. *Α. ἐν. ε. ε. ἀρχοῦ*

[illegible]

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (πολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.)..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ;...

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα;)

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἔργαται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέλημα,
τὸ ἀλώνισμα, τὸν πρυγνῆτον ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ
προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποῖαν
ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομίσθιον εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ; .....

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο; ... Δὲν ἐχρησιμο

6) α) Οί νέοι καί αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαγιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; ..οἱ νέοι καταξέδεμοι εἰς ἀρχαί...

διαμερίσματος... τῶν... πατρὶς καὶ ἀποδομοί (μετὰ πάντας... Θεοῦ καὶ
κεντρὶν καὶ μητρονίαν) -

β) Ἐπ' ἡγαίαν ἐποχικῶς: ὡς ἐργάται..... ἢ ὡς τεχνῖται
κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρα-
ματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ.; ΚΙΤΩΓΙΑ = ΤΕΧΝΙΤΑΙ.

μαί' οἱ κενώτεροι... μαζευόμενοι πληθύνοντων.
 γονέων των ἢ τῶν $\frac{1}{2}$ γονέων των. οἱ κτεταί
 ἔχον καὶ ἰσοαξίαν γὰρ ἔχον, τὴν (κοινωτική)
 ἢ τὴν ἑξέχον καὶ τὴν λείπον καὶ ἑμέρου.

δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλάμιᾶς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; *ἡ. γ. ἰαννίς, ἐγίνετο. με. ζωϊκὴν. καὶ βοῶν. αἰγοπροβάτων, ἐγίνετο. με. καλάμι. καὶ θάμνων. καὶ μετὰ. α. μιᾶς, μετὰ τοῦ. ὀργώματος. ἐξέρχεται. ....*

2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; *... ἡ. ρηθίς. χημικῶν. ἀ. ἐ. π. α. β. μετὰ. τὴν. ἐγίνε μετὰ. τοῦ. 1920. ....*

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; *... ἡ. σιδηροῦν. ἀ. ρο. ε. ρο. ὁ. ἐ. τὸν. 1920. ἐ. π. α. β. μετὰ. τὴν. ἐγίνε μετὰ. τοῦ. 1920. ....*

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατεσκευάζετο τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἢ προμήθεια αὐτοῦ; *... ἐ. τὸν. 1920. ἐ. π. α. β. μετὰ. τὴν. ἐγίνε μετὰ. τοῦ. 1920. ....*

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοιχοῦς ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου. ....

1..... 4..... 7..... 10.....
2..... 5..... 8.....
3..... 6..... 9.....

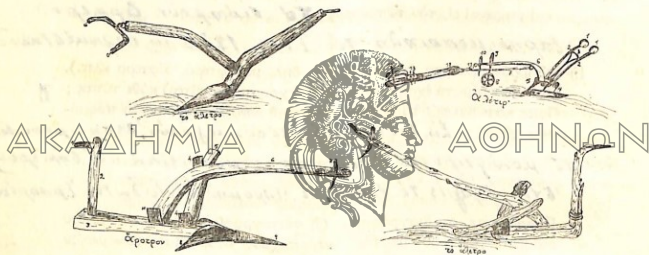
2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) *Ἀπὸ. τοῦ. 1960*
3) Μηχανὴ θερισμοῦ *Ἀπὸ. τοῦ. 1958*

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν) *Δέν. ἐκρηβι. κο. πα. ἰνῆ*

5) Μηχανή ἀλωνισμού *Δέν. ? ἐκρηβι. κο. πα. ἰνῆ. ....*

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον *κατιβ. μ. α. ζ. ο. αἰ. μά. τ. ο. ι. κο. ι.*
τοῦ. Ἰω. ρ. ἰ. α. ν. ο. αἰ. μά. τ. ο. ι. κο. ι. μα. τ. ο. ι. α. ν. ἰ. α. ζ. ο. α.
ἄ. ρ. ο. τ. ρ. α. μ. ἔ. κ. ρ. ι. τ. α. ἰ. 9. 46. τ. α. ο. ἰ. ο. α. τ. ο. μ. α. ν. ἔ. α. ν.
εἰς... τ. α. ν. ἄ. ρ. ο. τ. ρ. α. ν. ... π. ὁ. γ. ε. ω. δ. κο. ι. κ. ω. κο. π. ὁ. γ. ε. ω. δ.

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἁρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰχνογραφῆσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφορῶν μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1.	<i>ξ. υ. ρ. ι. α. ρ. ο. τ. ρ. α. ν.</i>	<i>κ. ο. ν. γ. ο. υ. ρ. ι.</i>	11.	.....
2.	<i>κ. ε. γ. κ. γ. α. ρ. ι.</i>	7.	<i>π. α. ρ. ἄ. τ. α. (αἰ. γ. α. ν. 2)</i>	.....
3.	<i>.. ο. υ. ρ. αἰ.</i>	8.	<i>ν. κ. ἰ.</i>	13.
4.	<i>.. γ. υ. γ. ο. ἰ.</i>	9.	.....	14.
5.	<i>.. γ. υ. γ. λ. ε. ς.</i>	10.	.....	15.

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Ἐάν ὑπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμῳσιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρῆσιν ἐκάστου.

Τὸ ὕνι... ἦτο... καὶ... εἶναι... μιᾶς... μορφῆς...

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΚΙΜΗ

- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου;

ἦτο... ἐκ... ξύλου... ἢ... σιδήρου...
...Τὸ... ξύλου... ἢ... σιδήρου...
...ἐκ... ξύλου...

- 7) Ἔργαλειά διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαί κλπ.)

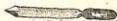
Πέλεκυς... ἐκτετακία, πριόνι, ἀρίδι,
τροπάρι, ... ράβδος (ξυλοφάει).

πριόνι

ἀρίδι

ρινι ἢ ξυλοφαί (ἀρνάρι)

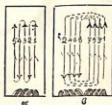

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγένετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερα) τὸ ὄργανο. Ὁργώνεται τὸ χωράφι μὲ ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Εἰς τοὺς ἀριθμοὺς αὐτοὺς γίνονται περιγενεαίως, ἐν ταῖς πληγαῖς καὶ ἐν ταῖς γραμμαῖς.....

η ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

Σημειώσατε με τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργωματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργανον τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορές ἢ σποριές, ντάμιες, σιασιές, μεσοράδες κ.λ.π.) ; με. β. πο. ρ. ε. σ. με. αὐ. γ. α. κ. ι. α. ....

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρὶς (ἡ σποριά) ; μὲ αὐλακίαν ; *χωρίζετο
μὲ αὐλακίαν.*

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων
δημητριακῶν μόνον μὲ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῇται
ἄροτρον; Ξ.έ...π.ε.τ.ρ.ώ.δ.π...φ...δ.μ.ε.ρ.ο.φ.υ.τ.ω.μ.έ.ν.α.
(τ.α.ι.ω.τ.οι). α.ω.ρ.ά.φ.α.ι......

- 7) Ποιοί τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιά κλπ. ...*Μ. Ε. . Τό. υ. x. L*.....
...*η. μι. κε. η. ι. κ. ω.*.....

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; .*με... λην. βουκέντρον*

*ἢ... ἄνω... ἀν' αὐτῆς... ἐκκαμάττειται... εἰς... ἐδ...
χωρ' ἰ. ο. ν. .... ξι. αἰ. γ. η. (ἢ... ξι. αἰ. γ. η.)....*

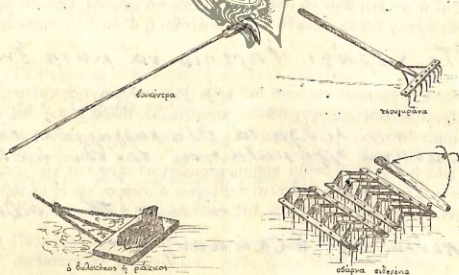
ξυλινῆ... ράβδος... 2. μέγιστον... μετ' ἀ. χ. μ. π. σ. μετα-

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); .*εἰ. ν. ε. τ. ο. μ. ... ἡ. σ. α. π. ε. ὡ. β. ἰ. ... ε. σ. ὡ. ...*

ὄργων... μέγιστον... χωραφίαν...

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδας, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφῇ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

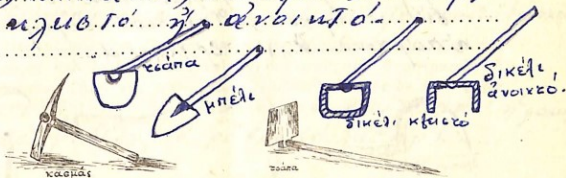
*1) Τ. σ. αἰ. π. ο. ... 2) ... 3) ... εἰ. ν. ε. τ. ο. μ. ...
ἀ. χ. μ. π. σ. ἢ ... μ. χ. μ. α. σ. ὡ. β. ἰ. ...*

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἢ τσάπα κ. ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) .....

1) Τσάιπα... 2) Μπέλε... 3) Δικέλε
καμάρι... 4) ἀνοιχτό...

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι πού ἐκτελοῦν

7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους

8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ά.

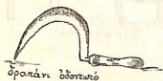
- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμηλῶν ἑσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως.

Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) ῥ.θερίζου. καὶ
 θηρίζου... με... το... θερίμι... καὶ... το... δρεπάνι
 αὐ... ὑπ.π.ρχ.α.δ., αὐ... τ.ε... καὶ... ἀήμερον...
 ὑ.π.α.ρχ.α.δ... ῥ.θ.θ.α. ῥ.ε.θ.θ.ε.α. ....

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ
 ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ
 σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε. **Παλ. τ.α.ν...**

**Θερίμα... τοῦ... αὐτοφρου... τοῦ... τοῦ...
 ὑπ.α.ρχ.α.δ... εἰ... μαχαίρι... τοῦ...
 ὀπαίου... ἢ... ῥ.θ.θ.α. ῥ.ε.θ.θ.ε.α. ....**

2) Με δρεπάνια ἢ με ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο
 (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν
 ζώων (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). **Παλαιό. ἔργο**

μέγαν κριτομέν, ἐτήμιον μέγαν νόσσο

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργα-
 λείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν). **Ἡ... ῥ.θ.θ.α. ῥ.ε.θ.θ.ε.α. ....**

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του; (σχεδιάσατε ἢ φωτο-
 γραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο; .....
**Ἡ... χεῖρο.ζα.β.ή... εἰ.χ.ε.τ... εἰ.ν. αὐτοφρου...
 ῥ.θ.θ.α. ῥ.ε.θ.θ.ε.α. ....**

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. ... *πο. γ. γ. α. ι. ... μα. ζ. υ. ... χ. ε. ρ. ι. ε. ... ε. λ. ε. γ. ο. ν. ο.*

μ. ι. α. ἀ. γ. μ. α. γ. ι. α. ...

γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποιοι θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποίον ; *ἔ. ρ. ε. ρ. ι. ο. υ. μαί*
Θ. ε. ρ. ι. ο. υ. ... μαί. ... ε. π. μ. ε. ρ. ο. υ. ... ε. υ. ο. μ. κ. ι. ἄνδρες
μαί. ... γ. ν. κ. α. ι. υ. ε. ... πο. γ. γ. α. ι. ... ἤ. ρ. χ. α. ν. τ. α. ... μαί. ... ε. λ.
γ. υ. ... γ. ε. τ. ο. ν. ι. ο. υ. ... ἀ. γ. ρ. ι. ο. υ. ... ε. λ. ε. ι. ... ι. τ. λ. η. ρ. α. μ. ε. γ.

2) Πώς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἄνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὴν πληροφορίαν καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ἀνοματολογίαν). *ε. λ. η. ρ. α. μ. ε. γ. ο. υ. ...*

μ. ε. ι. ... εἶ. δ. ο. ς. ... ε. ι. δ. ... αἰ. τ. ο. υ. ... ἔ. λ. ε. ι. ο. υ. ... μαί. ...
γ. α. γ. η. τ. ο. ... ε. λ. ο. γ. ρ. ο. μ. ε. ς. ... τ. ο. ι. ... ε. υ. μ. ε. ρ. ο. κ. α. μ. α. τ. ο.
... αἰ. ... γ. ν. κ. α. ι. υ. ε. ... ε. λ. ε. γ. ο. ν. ο. (ἀ. ρ. χ. α. ν. τ. α. ...)
... (ε. ρ. χ. α. ν. τ. α. ... ε. λ. ε. ι. ...)

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερον τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λουντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωση (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; *ε. λ. ε. ρ. ο. υ. ... ε. λ. ...*

ε. λ. η. ρ. α. μ. ε. γ. ο. υ. ... τ. ο. ι. ... ε. λ. ο. γ. ρ. ο. μ. ε. ς. ... ε. λ. ε. ι. ο. υ. ... πα. ρ. α. μ. ε. ρ. ι. α. ...

τ. ο. ι. ὅ. πο. ι. ο. υ. ... εἶ. χ. ν. ... π. ρ. ο. ι. ... ε. λ. η. ρ. α. μ. ε. γ. ο. υ. ... δι. α. ι. ... τ. ο. ι. ν. ... μ. ι. μ. ε. ρ. ο. υ. ...
ε. λ. ε. ι. ο. υ. ... τ. ο. ι. ν. ... π. ρ. ο. ι. ... μ. ε. β. α. δ. ... μαί. ... ε. λ. ο. υ. ... μ. ε. β. ο. υ. ...

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

ἡ... Ἰρίτη... Ἡ... Ἀρχὴ... ἡ... ἔλκετο... τὴν... Αὐτὴν...
 ἡ... τὴν... τὴν... ἡ... ἔλκετο... τὴν... Αὐτὴν...

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ, τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά.

Ἐ... ἔλκετο... ἡ... Ἀρχὴ... ἡ... ἔλκετο... τὴν... Αὐτὴν...
 ἡ... ἔλκετο... ἡ... Ἀρχὴ... ἡ... ἔλκετο... τὴν... Αὐτὴν...

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάσαν, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον.

ἡ... ἔλκετο... ἡ... Ἀρχὴ... ἡ... ἔλκετο... τὴν... Αὐτὴν...
 ἡ... ἔλκετο... ἡ... Ἀρχὴ... ἡ... ἔλκετο... τὴν... Αὐτὴν...
 ἡ... ἔλκετο... ἡ... Ἀρχὴ... ἡ... ἔλκετο... τὴν... Αὐτὴν...

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχῶν.

- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχῶν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἔσπερας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

ἡ... ἔλκετο... ἡ... Ἀρχὴ... ἡ... ἔλκετο... τὴν... Αὐτὴν...
 ἡ... ἔλκετο... ἡ... Ἀρχὴ... ἡ... ἔλκετο... τὴν... Αὐτὴν...

- 2) Πώς ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἔδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Τ.δ'...δ.έ.βι.μ.ο...ἔ.γ.ν.ι.ο...α.π.ό...δ.έ.α...ἀ.ί.ο.μ.α
 ἢ...καί...π.ι.ρ.ι.θ.ό.ι.ε.ρ.α...δ...ἐ.ν.α.ς...μ.ρ.α.ι.α.ῦ.θ.ε.
 .α.ἡ.ω.μ.έ.ν.ο...π.δ...δ.ε.μ.α.ι.ι.ν.ό... (καταβύωσθαι)
 .ο...ἀ.π.ό...β.ε.θ.έ.κ.η...β.ι.κ.έ.φ.ι.ω.ς...ἔ.χ.ρ.ο.β.ί-
 .μ.ο.π.ο.ι.ῆ.τ.ο.κ.ί.ο.υ...ἐ.κ.α...μ.υ.ν.δ.ρ.ι.ν.ό...ξ.ύ.χ.ο
 α.ἰ.κ.μ.η.ρ.ό', μ.ά.μ.α.ν.ι...ε, 3.ο...τ.ό...ο.ἔ.π.α.τ.α.δ...
 ἡ.θ.έ.μ.ε.τ.ο...β.ε.ρ.έ.θ.η...ἡ...Ζ.ι.α.ν.κ.α.τ.θ.ά.κ.α

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκentrώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκentrώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ; .....

Τ.α'...δ.ε.μ.α' .τ.ι.α...ἀ.φ.ή.ν.α.ν.τ.ο...ἡ.κ.ί.ο.ς...τ.ο.ῦ...
 ἀ.γ.ρ.οῦ...εἰς...ἀ.ρ.ι.φ.α.ν.τ.έ.α.ν...δ.έ.β.ι.ν., χωρὶς
 κα'...σ.υ.μ.μ.ε.ν.τ.ρ.ώ.ν.ω.ν.τ.α.ι...
 .....

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ; Καὶ οἱ κηρὸς γεφυροῦντο,

ἡ βρύση μου, τὴν ¹⁶ παλιέρφειαν τῆς
 πατάτας, εἰς τὸ χωρίον

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς. *Η... β. π. φ. ρ. α' -
... δ. η. θ. α. δ. π'... τ. δ'... γ. ὑ. τ. ρ. α... γ. ἰ. κ. ε. λ. α.
καὶ... μ. ἰ. ν. α... φ. π. α. ἰ. γ. α., δ. ἰ. ο. ν. τ. δ'.
... χ. ω. ρ. ἰ. α. ν... ε. ρ. α. ἰ... δ. ρ. ε. π. ὀ. ν. α...*

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισιμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἀρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν. *Η... ὑ. ε. π. ρ. α. γ. ἰ. κ. ε. λ. α... ρ. ε.
Τ. ἰ. ν... θ. ι. α. π. α. ἰ. γ. α... μ. ἰ... τ. δ'... β. ν. η. π. α. ρ. α. μ. ἑ. ν. ο.
... β. ἰ. δ. ο. α... τ. π. δ... θ. ι. α. π. α. ἰ. γ. α. δ... ..*

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσπνθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρά χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐσπ-
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα, ἢ
κοπή, ἢ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ. *δ. ἰ... π. α. ρ. α. δ.
... π. ε. ρ. ἰ. α. δ... τ. ο. ν... τ. ω. ρ. ἰ. α. ν... α. ἰ. γ. α. ρ. α. ν. γ. ε. ἰ. κ. ε. λ. α. ν.
ἀ. ἰ. ο. ν. γ. κ. ο. ν. δ... χ. ὀ. ρ. α. ν... ρ. ε. λ. α... β. ν. η. π. α. ρ. α. μ. ἑ. ν. ο.
... ξ. η. ρ. α. ἰ. κ. ε. λ. α. ν... α. ἰ... θ. ι. α. π. α. ἰ. γ. α. δ. ἰ. κ. ε. λ. α. ν.
... χ. ρ. η. π. α. ἰ. κ. ε. λ. α. ν... λ. α. ἰ... β. ἰ. α... τ. π. δ... δ. ἰ. κ. ε. λ. α. ν. τ. ω. ν.
ζ. ὡ. ν... ξ. ἡ. μ. ἑ. ν. ο. ν... κα. λ. λ. ἰ. κ. ε. λ. α. ν... τ. ω. ν. δ. ἰ. κ. ε. λ. α. ν.*
- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανός καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (ὄρεπανον, κόσ-
σαν κ.ά.). *... ὑ. ε. π. ρ. α. γ. ἰ. κ. ε. λ. α... μ. ἰ... τ. δ'... ρ. ε. γ. ἑ. κ. ε. λ. α. ν. α. ἰ.
(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας) φ. π. η. α. ἰ... ἰ. ο. ν. ἰ. ο. ν.*

- 3) Ζήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐ χρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσότερας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκει εἰς πολλὰς οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρη-
σὶς του, δηλ. μὲ ποίαν σειράν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; *Τὰ... ἀλώνια*

*ἡ. β. α. ν. ... ἡ. δ. ἰ. ἰ. ἡ. τ. α. ... καὶ. δ. ε. ... οἰ. μο. ἰ. ν. ε. α
... ἑ. ἰ. κ. ε. ν. ... μοῦ. ... τό. ... ἡ. δ. ε. ἰ. ὠ. ν. ... ἐ. π. ἰ. ὠ. ν. ε. -*

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; *Τὰ ἀλώνισμα*
ἀρχίζει... τοῦ... ἐ. π. ἰ. ὠ. ν. ε. α. ... καὶ... λήγει... τοῦ... ἰ. ὠ. ν. ε. α. -

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον
ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
δίασμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) *... ἡ. δ. ε. ἰ. ὠ. ν. ε. α. ... χωματὰ λωνο*

μοῦ... ἡ. δ. ε. ἰ. ὠ. ν. ε. α. ...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ
ἀλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματὰ λωνοῦ)· καθαρισμὸς αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνηθὺς διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων) *... Τ. α. ... ἀ. λ. ὠ. ν. ε. α. ... ἡ. δ. ε. ἰ. ὠ. ν. ε. α. ... μ. ε. ... κ. ὠ. ν. ε. α. -*

... ἡ. δ. ε. ἰ. ὠ. ν. ε. α. ... καὶ... ἡ. δ. ε. ἰ. ὠ. ν. ε. α. ... χ. ὠ. ν. ε. α. ... ὡ. ν. ε. α. -

... ἡ. δ. ε. ἰ. ὠ. ν. ε. α. ... οἰ. ... χ. ὠ. ν. ε. α. ... ἡ. δ. ε. ἰ. ὠ. ν. ε. α. -

... ἡ. δ. ε. ἰ. ὠ. ν. ε. α. ... ὡ. ν. ε. α. ... καὶ... χ. ὠ. ν. ε. α. καὶ

- 9) Ἡ ὡς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; *... τ. ἡ. ν. ... π. ρ. ο. π. η. ο. ὑ. μ. ἡ. ν. ε. α. -*

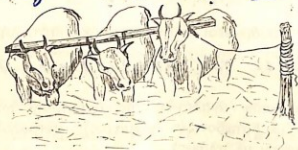
... ἡ. δ. ε. ἰ. ὠ. ν. ε. α. ... ἡ. δ. ε. ἰ. ὠ. ν. ε. α. ... καὶ... ἡ. δ. ε. ἰ. ὠ. ν. ε. α. -

... τ. ἡ. ν. ... ἡ. δ. ε. ἰ. ὠ. ν. ε. α. ... ὡ. ν. ε. α. ... ἡ. δ. ε. ἰ. ὠ. ν. ε. α. -

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχυῶν πρὸς ἀλω-

νιαμόν; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰοδήποτε ἄλλον.

Τό...δε...μάτια...α...μο...ρα...ί...ζονται...μή...ρ...
 ἀπό...το...ν...α...τ...υ...ζ...α...έ...ζ...ρ...δ...ί...α...α...τα...β...ι...
 ο...ε...π...υ...ζ...α...ζ...έ...με...ται...[β...ι...ρ...έ...μ...μ...ζ...α].....

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦσας ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.). Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωρίου ἐύλινος στῦλος, ὑψους δύο μέτρων (καλούμενός σπηγερός, στρουλουργός, δουκάνη, βουκάνη κ.α.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου εξαρτῶνται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλικῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καλοῦται νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

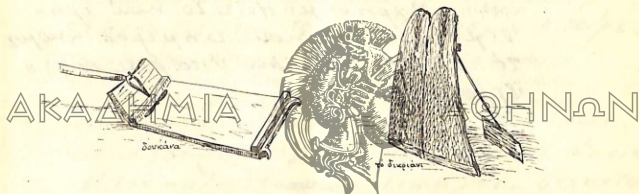
Τό...α...ζ...ω...ν...ι...ε...μ...α...έ...ι...α...τ...ό...ζ...ω...ρ...ί...α...ν...ζ...ί...ν...ε...ι...α...
 δι...α...ί...β...α...ω...ν...;...ί...π...π...ων...;...π...ή...μ...ο...ν...ω...ζ...;...τ...α...β...ι...ρ...
 π...ε...ρ...ι...β...έ...ρ...α...ν...ι...α...;...μ...μ...μ...μ...ζ...α...κ...ω...ς...). Τά...ζ...ω...α...
 ε...ί...τ...α...μ...ε...δ...ε...μ...έ...ν...α...μ...έ...β...χ...α...ν...ί...α...π...ό...τ...ο...ν...β...ι...ρ...έ...μ...μ...ζ...α

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἀλωνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειές, αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδεμένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειές περὶ τὸν λαιμόν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται ἀκόμη) ἀλωνισμὸς κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα). Περιφέρονται
 .κυκεωνῶς... ἀνη. ἀδ.π... ἔρχονται... ἴστω
 .α.π.α... τ.ο.ν... α.τ.ν.ζ.ο. {στρέφεται}
 .ψ.π.ἀρχ.ε... ἴστω... ἡ... μ.π.α.ρ.ε... σ.μ.α.
 .ν.α... ἴστω... τ.α... ἴστω... χαρ.π.ε... ἴστω.

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμού διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἔαν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνι, βωλφούρος), περὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνθέεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθή καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἠλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; .. Δέν. ν.π.π.ρ.κε.ν

.. ἔλ.ω.ν.ι.β.μ.α... δ.ι.α.ι... δ.α.μ.α.ν.α.δ... τ.α.
 'θ.β.ρ.ρ.ι.α. (φ.α.μ.α... ρ.ε.θ.ι.δ.ι.α... ἡ... καί
 .θ.ζ.α... τ.α... δ.η.μ.η.τ.ρ.ι.α.ν.α... ἔλ.ω.ν.ι.ζ.ο.ν.τ.α.ν
 .. μ.ε... τ.α... ρ.α.δ.ι.α... τ.ω.ν... ἴ.μ.α.ν.ν... τ.α... ὅ.π.ο.ι.α
 .ε.π.ρ.ε.π.ε... ν.α.ι... ἡ... θ.α.ν... καί... φ.ρ.ε.μ.ο.α.ε.λ.α.μ.έ.ν.
 εἰς συγμοριδῆ 21 - τὸ ἔλ.ω.ν.ι.ο.μ.ε. τῆς
 διὰ τὴν ἐξήντητο μετὰ π.α.ν.ι.β.μ.α.

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ; .....

Τὸ... ἀλωνισμὸς... ἀρχίζειν... μὲ... τὴν
ἀνατολήν... τοῦ... ἡλίου... καὶ... διακόπτεται
μὲ... τὴν... δύσιν... ἔξα... ἀλωνισμὸς... διαρκεῖ
ἀπὸ... τὴν... ἀνατολήν... μὲχρι... τὴν...
14^{ην} ὥραν... τὸ... πλεον... ἡλια... ἀνατολῆς
καὶ... παρὰ... ἀπὸ... οὐρανὸς...
ἀνατολῆς... ἀπὸ... οὐρανὸς...

- 12) Ποία ἄλλα ἀλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): ...

τεχνη... μο... αἰ... το... καὶ... χρη...
... μο... ο... αἰ... το... καὶ... ὁ... ἡμερῶν... ἀπὸ...
τὸ... οὐρανὸς... ἀπὸ... ὑπάρχει... ἀπὸ...
τεχνη... ο... ..

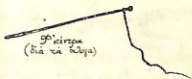
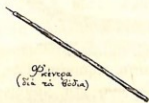
δουκράν ἢ διχάλι

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόπους στάχους ; ...

καὶ... τοῦ... ῥίπτει... εἰς... τὸ... περικύκλον
τοῦ... ἀλωνισμοῦ... διὰ... καὶ... π.α.τ.η.δ.ο.ῦ...
14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα). .....

Ἦτο... ἡ... χρήση... ἀλωνισμὸς... ἐκπαινε...
ποιῶ... καὶ... μαθη... (κομ... κ...)

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν. *Ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος τοῦ σίτου... ἐξ ἑνὸς ἀπλώματος... ἐστὶν ἡ δούλα. Πωρεῖα, γέμεται... δούλα τοῦ ἀλωνισμοῦ... μία καὶ δεκάμεραν.*

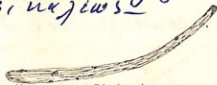
- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ νὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν; (ἐν Κρήτῃ: μάλαμα). *Ἡ μάλαμα γέμεται τὸ πρὶν γίνεσθαι ἐν τῷ...*
- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουν: ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με' ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ: βαλμάδες, δηλ. τσάπηδες, καλούμενοι ἀλωνασταὶ καὶ ἀγωνισταί), οἱ ὅποιοι εἶχον βοδία ἢ ἄλογα καὶ ἀνελαμβάνον τὸν ἀλωνισμόν. *Ἡ ἀλωνία γίνεται με' ἵππους τὰ ὅποια εἶχον οἱ ἴδιοι αἱ γεωργοὶ... τὰ κότερα ἤρχοντο... ἀλωνοῦσιν οἱ ὁπάδοι ἐπὶ τῶν... ἀλόων... κότερα... κότερα...*
- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με' ζῶα καὶ με' ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυς· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με' χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με' ἄλλον τρόπον; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα). *Τὸ... ἀλωνισμὸς γίνεται με' ξύλον... ἐξ ἑνὸς ξύλου... ἐκ τοῦ ξύλου κατεσκευάζετο...*
- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο; ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του; *Ἡ κόπανος... ἐκ τοῦ ξύλου... ἐκ τοῦ ξύλου κατεσκευάζετο... ἐκ τοῦ ξύλου κατεσκευάζετο...*

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἄλωνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου (π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.)..*κ.ρ.π.θ.ι.ς...τ.ο.υ...μ.ο.ι.τ.α.ν.ε.ν*

μ.ε.κ.ε.τ.ε.υ...μ.α.ν.α.ν...δ.ι.α...τ.η.ν...ε.ξ.η.μ.η.ν...ε.ο.υ
καρποῦ τῆς *θ.ι.κ.ε.ρ.ε.ω.ς*

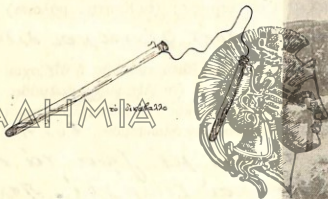

κόπανος στεργηλός

ξύλο καμπυλωτό διὰ τὸ κοπάνημα μικροῦ ἀπορὸ δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά; Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν; ..*η.η...ε.ξ.η.μ.η...γ.ων...δ.θ.π.ρ.ι.ω.ν...*

ε.λ.γ.ε.β.ο...ε.τ.π.α'.τ.ων...μ.ε.γ.ων...τ.η.ς...ο.ι.κ.ο.γ.ε.ν.ε.ι.α.ς,
μ.α.ι...ε.ι.ς...δ.λ.η.α.ς...π.γ.ο.ι.π.λ.ω.β.ι.α.ς...ε.ο.η.α.ι.α.ς
α'.η.ω.ε...θ.ε.λ.ο.ν...δ.α.ν.ε.μ.ε.φ...ε.μ.γ.ο.μ.ε.λ.α.δ.α.

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα; Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

22) Κατὰ τὸ ἀλῶνισμα διὰ τῶν ζῳῶν, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;

23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγένετο χρῆσις ἀγωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας.

1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα· (ἐν Αἰτωλίᾳ: λειῶμα, ἐν Κρήτῃ: μάλαμα). Με ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα· πῶς λέγεται τοῦτο· (εἰς Κρήτην: θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον: δικριάνι, ἀλλαχοῦ: δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ... *Η... ἀ. κ. αἰ. μ. ι. ξ. ς... β. γ. α. χ. υ. ω*

ὡς καὶ μὴ τὸ διπρᾶν

Ὁ σχηματιζόμενος σῶρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο... *ὁ... ἰω.ρ.ὁ.ς...*

*ἦχει... ἀ.χ.π.μα... ἐλροφ.μ.ζό... ἑῖς... τό.υ..
βωρό.ν... ἑ.ρ.ρ.ι.α.τον... τε.μ.ά.χ.ια.δ... β.ι.δ.ο.ρ.ω.ν
β.υ.ό.ρ.δ.α., πρὸς... ἀ.πο.μ.ά.κ.ρ.η.ν.β.ι.δ. κα.θ.ω.ν.ί.α.ς*

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο... *Τό... ἰ.χ.ν.ι.δ.μα...*

*μ.ί.κ.ι.ται... μ.έ.τό... Ἰ.φ.κ.ι.ά.ρι.γ... π.λ.ῶ.α.ν.,...
μ.έ.τ.ή.ν... β.μ.ο.ύ.ν.α... καὶ... τό... κα.ρ.π.ο.χ.έ.ρ.
ἢ τό κατωτέρω (i) i*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

*Τό... ἰ.χ.ν.ι.δ.μα... ἰ.χ.ν.ι.δ.ται... καὶ... ἀ.μ.ο.ύ...
ἀ.ν.φ.ρ.κ.ι... καὶ... ἀ.πό... ἰ.ν.φ.ι.α.δ... ..*

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια) ; Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

*Τό... ἀ.δ.ι.ά.ζ.η.α... τε.μ.ά.χ.ια... τ.μ.ν. β.ι.α.χ.μ.ῶ.ν
ἰ.δ.ῖ.α.ν.τ.αι... ἰ.α.μ.ν.β.α.γ.α... τ.αί... ὁ.π.ο.τ.αι...
ἰ.φ.ρ.ε.ι.μ.ο.π.ρ.ι.α.ῶ.χ.τ.αι... πρὸς... δι.α.φ.ρ.ο.δ.ῶ.ν
τ.μ.ν... ἰ.μ.ῶ.ν... ἰ.ν.ι.ται... καὶ... δι.ό.τι... ὁ.δ.ῖ.α.ν.ι.δ.μα
ἢ κατωτέρω (i) i*

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζεύσις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα και καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 θίζεται τοῦτο ..Τό... *Σέφιμο... τ.ω.ν... τ.ω.ν... τ.ε.ρίκιο*
..κ.ρ'... καί... εἰς... τό... πρῶ... τ.ο... ἀ.τ.ω.κ.ιο.μα
..χωρίς... ἀ.τ.τ.κ.ν... β.κ.κ.κ.δ.υ.α.κ., ἢ... ἀ.τ.τ.ο.ν
..τ.ρ.ό.π.ο.ν...

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμέναντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχυῶν (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ; .....

*..μῖ... εἰ.δ.ι.ω.ν... α.ι.δ.π.ρ.ο.ῦ.ν... ε.ρ.φ.α.τ.ε.ῖ.ο.ν... (αἰ-
 τρητον) το... οἰ.π.ο.ι.ο.ν... ε.ν.ο.μ.ά.τ.ι.α... {...δ.ερ.μ.ών.ι.γ
 α.ι.αὐ.ταῦ... κ.α.ρ.ι.τ.ο.ν.α.ι... α.ι... κ.ο.κ.κ.α.ι... ..*

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

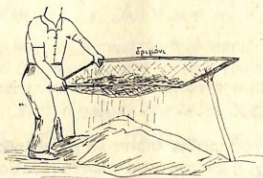
ΑΘΗΝΩΝ

κοσκίνο γαλικο δερμάτινο

κοσκίνο ἢ ἀνέμιστρο

δριμόνι

νων με ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. με τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἀχυρά καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) *Ὁ καρπὸς ἐχρημα-*

τε. 3. ε. τ. α. ... εἰς ... σωρόν. μέ. τ. ο. {φινάκι, φτυάρι, πλυν. καὶ μέ. τ. ἡ. ν. {Τσου. μρά. κα. ... υ. τ. ἑ. ν. α. ... ὁ. χωρι. θ. μ. ο. ... ἑ. ν. ε. τ. α. μέ. τ. ο. ... δερμόν. ε. ... καὶ ... ὁ. ... καὶ ὁ κιν. ο. ...

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ; *Ὁ καρπὸς ἐχρημα-*

τε. 3. ε. τ. α. ... εἰς ... σωρόν. Β. α. γ. κ. ὁ. τ. ε. ρ. ο. ... ἐμ. ν. ε. τ. ο. ... π. ε. τ. ο. ... σωρόν. π. ρ. ο. β. ὡ. ν. η. ... αἰ. ε. ... καὶ ... κορυφ. οῦ ... ὑ. π. ὁ. ... ε. ὡ. ν. ... γε. ω. ρ. ο. φ. ὡ. ν. ... τοῦ τ. ο. ... μέ. γ. γ. ο. ... ἐδ. ε. ω. ρ. εἰ. ὡ. ... π. ρ. ο. β. ὡ. χ. ἡ. ... ε. ὡ. χ. α. ρ. ι. β. τ. ι. γ. π. ρ. ὁ. β. ὡ. κ. ὁ. ε. ο. ...

- 8) Ἀλλὰ εἴθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. *Δ. ἐ. ν. ... ὑ. π. π. ρ. χ. ο. τ. ... αἰ. γ. γ. γ. ...*

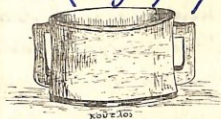
ἑ. ὡ. ν. α. ...

- γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνθήκη. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἵπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εἰς ὀκάδας, εἰς κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας). *Αἰ... ἔ. ρ. κ. α. ι.*

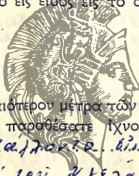
*... π. ρ. ὀ. ... χ. ρ. ἰ. ο. υ. ... ἡ. δ. α. ν. ... ἡ. ... δ. ε. μ. αἰ. τ. η. ... ε. δ. ε. μ. αἰ.
... τ. ι. ο. τ. η. ... ἡ. ρ. α. ἰ. ο. ... ε. β. ... ε. ὀ. ... δ. ρ. ἡ. ν. ι. ... κ. α. ι. ... ἔ. μ. α. ν. ε.
... τ. η. ν. ... μ. ἰ. τ. ρ. η. ο. ι. υ. (π. ε. χ. ἰ. μ. ε. δ. ο. ... τ. α. η. ... χ. ἡ. ρ. ὀ. ...)
... ἡ. μ. ἔ. ρ. η. ο. ι. υ. ... ε. β. ἰ. ν. ε. δ. ο. ... μ. ε. ... ε. ὀ. ... τ. α. η. ... χ. ἡ. ρ. ὀ. ...*

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλώνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ χυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ.

ΔΙΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν) . *κα. τ. ι. ο. τ. η. ... ε. β. ... ε. ὀ. ... ε. δ. ρ. ... ε. ὀ. ...*

*... μ. ε. χ. ἡ. ρ. ὀ. ... ι. κ. ι. ... ι. ο. υ. ... ἡ. ρ. ἰ. ο. υ. ... δ. ρ. ἡ. ν. ι. ... ε. ι. ... ε. ὀ. ...
... ε. β. ... ε. ὀ. ... μ. ἰ. τ. ρ. η. ο. ι. υ. ... τ. η. ν. ... δ. η. μ. η. ρ. ι. ... κ. ἡ. ν. ... ἡ. ρ. ὀ. ...
... τ. α. η. ... χ. ἡ. ρ. ὀ. ... ε. β. ... ε. ὀ. ... δ. ρ. ἡ. ν. ι. ... δ. ο. κ. ἡ. ο. ... κ. α. ρ. ἡ. ρ. ὀ. ...
... ἡ. ρ. ὀ. ... δ. ε. ... ε. β. ... ε. ὀ. ... μ. ε. ... μ. ε. ... ε. ὀ. ... ἡ. ρ. ὀ. ... ἡ. ρ. ὀ. ... (κούτλος)*

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας) *ἡ. ρ. ὀ. ρ. χ. ο. υ. ... ε. β. ... ε. ὀ. ... τ. η. ν. ... αἰ. μ. ἰ. αἰ. ... ε. ὀ. ...*

*... δ. ε. μ. ρ. ὀ. ... εἰ. δ. ι. κ. αἰ. ... δ. ὀ. ρ. ι. αἰ. ... ε. ι. δ. ρ. ὀ. ... τ. η. ν. ... κοινῶς
... ε. β. ... μ. ε. ... ρ. ὀ. ... ε. β. ... ε. ὀ. ... μ. ε. ... ε. ὀ. ... ε. β. ... ε. ὀ. ...*

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἁλώνι . Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαίθρον; Το'... ἔχουρ οὐκ ἐναποθεμένον
ἐν τοῖς ἔχουσιν καὶ συνέχομενον. ταύτην γὰρ κηρύττει.
Το' ἔχουρ ἀπρίστατα... κύμα - .....

- 5) Πώς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχους ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; . . .

[illegible]

- 6) Μήπως όπου γίνεται ή διαλογή του σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατασκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων, τὸ ὁποῖον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; .

Γίνεται μία γούνα από σταχυρ. η' ο' σεία

λίγιστου βράματος. Φυλάσσεται, επί του αγκύλιου, κτί. μετὰ τὴν
ἐποχὴν τῆς βροχᾶς ἐπιβιβάζεται βράμος γιὰ ἐπὶ
Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς πού φυλάσσεται.

προς πρίον σκοπόν και επί πόσον χρόνον· 4. η γυναιξ' ουκ εστι
 διψουσα· ουκ ανωδω· η γινω· εταξι· ο μεν ην, μου· με· ουκ η
 μου· με· ποτι· χρωρε· η γινω· οτι εστι.

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν τόπον σας ἀναμικα φωτιάς εἰς τὸ ὕπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστουγέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρτίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Τό' ἀναμνησ. φωτ. ας. ἐν τῷ χωρίῳ γένεται.

Τῆς μικρῆς ἀγομῆς, μετὰ τὴν π.α.υ. δ' ἔ
ἔκτατο. Ἰ.α.μ.δ.ν. Τῆς μεγάλης ἀγομῆς
πρὸς τὴν π.α.υ. καὶ τὴν π.α.υ.

Εἰς πόλιν ἡμέρας, πόλιν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; *κἀδ.ε...*

ἡμετέροις... ἔχουσιν... τὴν... ἰδίαν... τὴν... ἑαυτοῦ.

ἡ ἑμὲν α... πάλιν τε... εἶπον... κυρία καὶ.

Τὸ ἄναμν... γένεταν... μόρια... κινῶ... ἐν
καὶ ἔρχεται 30 —

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) . . .

...δὲν ἀ' παρ' ἑ... τῆς αἰσθ. περιήγησης... καί...
...τοῦ κωρυφαίου... φιλώμενοι... δὲν μετ' ἐκείνους...
...ψιφία γὰρ εἶδος... καθόλου τοῦ οἴου... φιλικού...
...καὶ... υποπρίστει... τοῦ κωρυφαίου...

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα (περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

Δίν. υπ'αρχ. τέτοιο ζώον

- 5) Παραθέσατε λεπτομερή περιγραφή του έθιμου εις τὸν τόπον σας

[illegible]

Τό νεκρὸν εἶναι παλαιὸν καὶ διατρεῖται,
καὶ ὁ ἥμερον κυοῖται. Τὴν ἡμέραν τῶν
ῥηπόριων τό τραγικὸν μέγα γαγνητὰ
δὲν σπινῶνται, μένει μίχρη τοῦ μισο-
νικητοῦ. Τρέπει δηλαδὴ καὶ γαγνητοῦν
ὅλα τὰ γαγνητὰ, δίδου τὴν ἐπομένην
(καθαρὰ δωτέρη) δὲν τρώθουν τίποτε.
Πολλοὶ μάλιστα ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας δὲν,
τρώθουν οὐτι ψωμί. Ἐπὶ τῆς τῆς ἀπορίας
ἐκθουν ἀγὰ καὶ γαγνητὰς ἀρεκμυοῦ

- 32 -

[Θεοδόσιος Πράννης διδάκτορας: Η συλλογή
αυτή γέννησε από 5-10 μαρτίου 1970]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΝΟΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΒΟΪΟΥ

ΧΩΡΙΟΝ ΠΟΛΥΚΑΣΤΑΝΟΝ.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ

ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ.

Τό χωρίον. Τό χωρίον Πολυκάστανον εὑρίσκει-
ται εἰς τόν Νομόν Κοζάνης, τήν ἑπαρχίαν Βοΐου.

Ἀριθμεῖ περί τοὺς 380 κατοίκους καί ἀποτελεῖ

ἰδίαν κοινότητα.

Εἶναι κεισμένον εἰς τὰς ὑψικτεῖς τοῦ Βοΐου

ὄρους καί σέ ὑψόμετρον 1100 μ. περίπου. Κατοι-

κεῖται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1730 μ.χ. Οἱ κάτοικοι εἶναι

ἐκτόπιος καί ὁμιλοῦν καθαρώς τήν ἑλληνικὴν

γλῶσσαν. // γλῶσσα παρουσιάζει ἰδιωματισμούς.

Τό χωρίον χαρακτηρίζεται ὡς βρεινόν. Ἡ
παραγωγή προϊόντων μικρά. Οἱ κάτοικοι ἀχο-

λοῦνται μέ τήν γεωργίαν, κτηνοτροφίαν καί

ἐμπορίαν. Πολλοὶ τῶν κατοίκων ἀκοῦν τὸ

ἐπάγγελμα τοῦ οἰκοδόμου, ἀναζητοῦντες ἐργα-

σίαν εἰς ἄλλα διαμερίσματα τῆς χώρας.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἔχουν ὀλίγας καλ-

Περὶ τῆς ἐκείνης, δίδει τὸ χωρίον εἶναι ὁρατὸν. Ὁ τόπος δὲν ἀποδίδει. Τὰ εἰρη-
κωρὰ, εἶναι ἄχαρα καὶ οἱ κάτοικοι δὲν
δύνανται νὰ συντηρηθοῦν, ἀκούοντες μόνον
τὴν χερσίαν. Ἔτσι παράλληλα ἀκολουθοῦνται
μὲ τὴν κεννοτροφίαν καὶ τὴν ὑλοτομίαν,
ἄλλοι δὲ καὶ μὲ τὴν οἰκοδομικὴν τέχνην,
ταξιδεύοντες εἰς ἄλλα μέρη. Πολλοὶ ξενικεύονται.

1. Ἐξεταζόμενος τόπος: Χωρίον Πολυκάστανον
(παλαιότερον ὄνομα Κλεπίστει).

Ἐπαρχίας Βοιωτ. Νομοῦ Κορίνθου.

2. Ὁνοματεπώνυμον τοῦ ἔξεταζαντος καὶ συμ-
πληρώσαντος: Θεοδόσιος Κράππας.

Ἐπάγγελμα: Διδάσκαλος. Ταχ. Διεύθυνσις:

Πολυκάστανον Λυχερινοῦ.

Κόσα ἔτη διαμένει εἰς τοῦ ἔξεταζόμενου
τόπον; 8 ἔτη.

3. Ἀπὸ ποῶν πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρα-
τιθέμεναι πληροφορίες;

Ὁνομα καὶ ἐπώνυμον: Χρήστος Τσικαρώνη
κάτοικος Πολυκάστανου, χερσός.

ἡλικία: 45 ἔτη. Γραφικαὶ καὶ χρώσεις: ῥοζέ ῥοζέ
εἶον, τόπος καταγωγῆς: Πολυκάστανον νοτίου Κορίνθου.

4. α) ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920.

1. Αἱ ματάλληλοι πρὸς καλλιέργειαν, ἡ καλλιέργου-
ντο, αἱ ἀματάλληλοι ἦσαν βοσκότοποι.
Ἑλληλάβουκο.
2. Ἀνήκον εἰς τοὺς χωρικοὺς, εἰς τὴν κοινότητα,
εἰς τὴν ἐκκλησίαν (βακούρικα).
3. Ζῶντος τοῦ πατρὸς, ἢ περιουσία ἀνήκεν εἰς
αὐτὸν, ὁλόκληρος, ἀδιαίρετος.
- β) 1. Οἱ μάτοικοι ἀπολαμβάνουσι, εἰς τὴν χωρίαν,
τὴν κενυτροφίαν καὶ τὴν ἀποτομίαν
2. Ἀπολαμβάνουσι καὶ εἰς τὴν χωρίαν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

γ) 1. Δὲν ὑπάρχον, καὶ οὔτε ἐπὶ τὸν ὑπάρχον
καίρικονχοι.

ΑΘΗΝΑΝ

2. —

3. —

4. —

5. Δὲν ἐκρησιμοποιοῦντο.

6α) Οἱ νέοι ἐκταξίδευον εἰς ἄλλα μέρη τῆς
χωρᾶς, ὡς οἰκοδόμοι (Πελοπόννησος, Θεσσαλία,
Κεντρικὴ Μακεδονία).

β) Κεῖνται τεχνίται, καὶ οἱ νεώτεροι μαθητέον-
μενοι, πηπίον τῶν γονέων ἢ τῶν συγγενῶν τῶν.
Οἱ κεῖνται εἶχον καὶ ἰδιαιτέραν χρῆσαν,

(τὴν κουδάρτικη) ὅπως τὴν ἔλεγον καὶ τὴν λέγον καὶ σήμερον.

δ.) 1. Ἡ λιπανεὶς ἔχινετο μετ' ἡλικίαν κόπρον, (βοῶν ἀγοπρωμάτων), ἔχινετο δὲ καὶ ἡ παλαιὰ εἰς κοιτασμαῖς, μετὰ τὸ θέρισμα.

2. Ἡ χρῆσις χηρικῶν λιπανμάτων ἔχινε μεταπολεμικῶς.

ε.) Τὸ εἰδηροῦν ἄρσενον ἐκρημματοποιήθη τὸ ἔτος 1920, διὰ πρῶτην φοράν.

1. Εἰ τοὺς ἀρσενίους ἔχρους ἐκρημματοποιεῖτο τὸ κοινότερον, τὸ ὅπου ἐκρημματοποιεῖται καὶ σήμερον, οὐκ ἀποχρῖς τὸ εἶδος. Τὸ εἶδος πρῶτον ἐκ τοῦ εἰδηρίου.

εἰδηροῦν ἄρσενον

2. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1960.

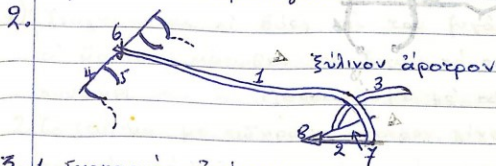
3. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1957.

4. Δὲν ἐκρημματοποιήθη

5. Δὲν ἐκρημματοποιήθη.

στ.) 1. Κατασκευάζον οἱ μάτοικοι τοῦ χωρίου, οἱ

ματοί και μαεσκέυαζον ξύλινα ἄροτρα μέχρι
τὸ 1946, τὰ ὅποια περνοῦσαν εἰς τὰς ἀγορὰς
πόρων καὶ κωροπόρων.

3. 1. ξυρκαρία ἄροτρον

2. κεφαλάρει (κεφάλαιον)

3. οὐρά

4. ψυχός

5. ξυρκαρία

ΑΘΗΝΩΝ

6. κουλούρι καὶ μπουκτίδα

7. παράβολον (περὺχια)

8. ὕνι

4. τὸ ὕνι ἦτο καὶ εἶναι ψιὰς πορφῆς

5.

6. ἡ ἐπὶ τῇ ἡτο ξυλίνῃ. ἔστι ξύλου δένδρεος.

7. πέλεκυς, ἐκεπαρνιά, πριόνι, ἀρίδα, κρυπάνι,
ράσπα (ξυλοράϊ),

8α) βόες, ἵπποι, ἡμίονοι, ἀγελάδες, ὄνοι.

β) συνήθως δύο ψῶα.

9. ὁ πυλὼς ἦτο ἀναγκαῖος, καὶ εἶναι ἀκόμα καὶ σήμερον.

- α) πυλὼς
β) γεύγες
γ) δέσμοι.

10.

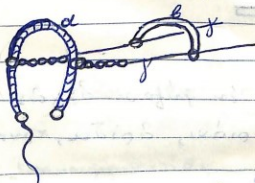

ΑΘΗΝΩΝ

11. Κουλούρι

12. Ἡ πόλις τοῦ 1950.

Με' ἑξοχινιά ἐκατέρωθεν.

- α) λαίμαργιά
β) σαμαράκι
γ) ἑξοχινιά

5. Προτεραιότητες (ὄρχωμαι) καὶ ἐπορά.

- α) Ἄνδρες, γυναῖκες ἀκόμη καὶ οἱ νέοι. Περιεσ-
τερον οἱ γυναῖκες, διότι οἱ ἄνδρες ἔπαθ' ὅσον.
- β) 1. Φευγνύονται οἱ βόες εἰς τὸν θυγόν, ἔχχιφορεν
τὸ ἄροτρον μάτωθεν τοῦ θυγοῦ, τὸ περνοῦμε ἐπὶ
κουλούρι καὶ τὸ ἔξαφαίρομε μὲ τὸ κουλούρι.
2. Τὸ ζεύγμα μὲ εἰδηροῦν ἄροτρον, δίνεται ἄνω
καὶ εἰς τὸ ξύτινον.
3. Τὸ μακρυδίνει μὲ σκοινί, τὸ ὁποῖον δίνεται
ἐπὶ τῶν κεράτων.
4. Εἰς τὸν ὀρίγοντιος ἀχρὸς, γίνεται περιφερέα-
μις, ἢ τὸν ἀχρὸν μακρὸν εὐδαίειν φασὶν ἔχειν.
5. Με ἐπορίες. Με αὐλακίαν.
Ἐχωρίζοντο μὲ αὐλακίαν.
6. Σε' πετρώδη, ἢ δένδροφυτευμένα χωράφια.
7. Με' τὸ ἐνὶ ἡρικυκτικῶς.
Εἰς ὅλα τὰ εἶδη ἐπορίας, ἀναλόγως τοῦ ἔδα-
φους, καὶ τοῦ κλίματος αὐτοῦ.
8. 1. Τὸ ὄρχωμα ἔχιντο κατὰ μῆνα Ἀπρίτιο, ἀκο-
λουθοῦσε τὸ διβόλωμα κατὰ μῆνα Μαΐο,
καὶ ἡ ἐπορά κατὰ μῆνα Σεπτέμβριο ἢ
Ὀκτώβριο.
9. Ὁρχωτα δὲν ἔχιντο, ἔχιντο ἐκαψίμο κατὰ
μῆνα Ἀπρίτιο, διβόλωμα (Μαΐο) καὶ ἐπορά.

3. ἔτι ἓνα ἔτος -

4. δι' ὅφα τὰ εἶδη καλλιέργειας δύο προσαρκευαστικά ὄργανα καὶ τρίτον διὰ τὴν ὁρὰν.

5. τὸ διεσκέκι ἢ ποδιὰ ἢ βακκούλα -

α' Με' τὴν βουκένεραν ἢ ὅπως φέρεται ἐπὶ χωρίῳ ζιάνη (ζειάνη) ζυγὴν ράβδος 2 μέτρων μετ' αἰχμῆς καταληκτικῆς.

2. Γίνεσθαι ἰσοπέδους τοῦ ὀρυζομένου χωραφιοῦ.

3. Τάπα, κπέλι, δίκέλι ἀνοιχτό ἢ κλειστό -

γ' Τάπα, κπέλι, δίκέλι ἀνοιχτό ἢ κλειστό -

6. Ὅλα τὰ δυνάμενα μέν, τὴν οἰκογενεῖαν -

7. Συνήθως μικραὶ ἐκτάσεις, ποσειστικά, εὐρίσχυοι μεναι ἡμεῖς τοῦ χωρίου. Ἡ ὁρὰ ἔγινετο καὶ γίνεσθαι δι' αὐτῶν.

8. Χωράφια ἀδύνατα, ἀπρόφρα καὶ εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ χωρίου. Κτὴν τῶν περιουσιῶν (θεῖον χειρὶ χωράφια)

9. εἰς αὐτάκια, ἢ σκουῖδες (ἑσφές ὅπως φέρεται) ἰδίως εἰς ἀμύση ἐδάφ -

Β' ΘΕΡΙΣΜΟΣ.

1. Ξεθερίζοντο με λελέκι και δερπάνι, δεν υπάρχουν ούτε και σήμερα υπάρχουν άλλα μέσα.

δερπάνι

Διὰ τὸν θεριεὺν τῶν αἰωνοῦς χρόνου, ὑπάρχει ἓν εἶδος μαχαίριου τὸ ὁποῖον ἡ κόψη εἶναι ὀδοντωτή. τὸ ξιχαβίλο αὐτοῦ τίγεται κρισεμές.

2. Παλαιότερον μετὰ τὸν κρισεμέν. Σήμερα μετὰ κόσσα.

κρισεμές

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

3. Ἡ βίβλις τῶν θριπτανιῶν ἦτο καὶ εἶναι ἀκόμη ὀδοντωτή, τὸν λελέκιον ὅμως.

4. Ἡ χειροβλή εἶχεν ἓν κροσσὸν ἴσῳ. Ὁ αἰθροῦς κεφαλῶς ἐβλήτο κοσσῶν.

5. Εἰς τὸ χωρίον ὁπλοῦν θλαχθένταί τε αἰθροῦχοι, οἱ ὅποιοι μακροκεφάλων κοσσῶν ἐβλήσαν.

6. Μετὰ τὰ χέρια μαγεύονται, ἡ φακὴ, τὸ ρένδι, τὸ ρόβι, τὸ θάθηρι.

Β' Θεριεὺς τῶν θητεριακῶν.

1. Εἰς ὕψος 5-10 ἐκ. τὸ εἰκάρη, ἡ κριθὴ καὶ ἡ κρόνη, ἡ εἰκαθὴς εἰς ὕψος 60 ἐκ.

2. Μαρτάκια (μπαϊράκια) κείραται εἰς τοὺς θεριεὺς.

3. Ὅχι, δὲν ἀκολουθοῦσαν ἄλλα πρόσωπα. Οἱ ἴδιοι οἱ
 θερικάι, ἄρηναι εἰς χερσὲς τοῖ καὶ ἰδρύσους.

4. Τοῦ εἰκου πολλὰ πιάσματα 4 περίπου. Οἱ μεγάλοι
 τοῦ εἰκου (αἰάκεις) εἶχον μὲν αὐτὴν πατεῖσθαι
 πάντοτε ἐπὶ πιάσματα (χερσὲς).

5. Ἰφίχοντο ἀγκαλιὰ.

γ' Οἱ θερικάι.

1. Ἰδρύσων καὶ θερῖσων καὶ ἑνὲς ἀκόμῃ
 ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Πολλοὶ κινῶντο καὶ ἐκ
 τῶν χιτωνικῶν χωρίων, τοῖ πληρωμῇ.

2. Ἐπηρεῖοντο μετ' ἑαυτῶν, ἰδρύσαν δὲ εἰς αὐτοὺς

καὶ ἑαυτὰ ἀναφέροντες τὴν ἐκμετρίαν. Οἱ γυναῖ-
 κες ἰφίχοντο ἀγκαλιεῖς.

3. Ἐφύοντο ἐν τρυφῇ, καὶ ἑαυτὸν ἰφίχοντο παρὰ
 ῥα, πρὸς προσφύσιν τῶν δακτύλων, καὶ ἑαυτὸν
 εἶχε κρεῖς ὑποδοχὰς διὰ τὸν μικρὸν δακτύλον,
 τὸν παρὰ μέσον καὶ τὸν μέσαιον.

4. Ἰξαιρῶτο ἢ ἔριον. ἢ ἀρχὴ ἰφίχοντο μὲν λευκέραι
 ἢ μὲν ὑπάρκον.

5. Ἰφίχοντο διάφορα τραχυδία. ἓνα ἀπὸ
 αὐτὰ ἀναφέροντο πατεῖσθαι.

— Καταδοῦσα θερῖσων, ὅτι κοντὸ κριθάρι
 θερῖσων, ἰδρύσων, πέντε δεκάτια φασκάνει.
 ὅρχους, ὅρχους πού θερῖσων, κτ' ὅρχους πονοκαρδοῦσων

κυλινδρικό αίχμηρό, μήκους 0,30 ε' δ. ορίον ζυγμένο
αρέθβα ή ζιανκατόνο.

3. Τα δαμάτια ζυγνόντο εντός του ζυγού εις
δριφτείαν δένιν, χωρίς να συγκεντρώνονται.

Ε! Συγκομιδή των γεωμήλων

1. Καί οι πλέον γεροντότεροι ενδυμούνται την
καλλιέργειαν εις πατάτας, εις το χωρίον.

Η επορά, δηλαδή το γένεμα, γίνεται κατά
μήνα Απρίλιου, δίδει το χωρίον είναι δρεινόγ.

2. Η εξαγωγή γίνεται με την εκαπόντην. Με το
ενηθισμένον είδος εκαπόντης.

~~ακ. ΑΚΑΔΗΜΙΑ~~ του κανού.

ΑΘΗΝΩΝ

1. Εις πολλάς περιοχάς του χωρίου υπάρχουν,
ληθαδότοποι αὐτονομοῦς κώρτου, τὸ εὐχέεται
ζυγαίνεσθαι καὶ ἐναποθηκεύεσθαι. Χρησιμοποιεῖται
διὰ τὴν διακροτήν των ψύων. Σήμερον καθιερεῖ-
ται καὶ κριθύνη.

2. Θερίζεται με το λελέκι κατά μήνα Ιούνιον.

3. Η ζήρανεις είναι ανεική (ήλιος) το γένεμα
γίνεται με το δικράνη. Το δέσιμο με δαμάτια
(καλάμια σικάλεως).

δικράνη.

Γ' ΑΠΟΝΙΣΜΟΣ.

- α' 1. Τα θεία του αἵτου μεταφέρονται ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ ἄλωνα. Ἡ εἰκάτις ἔρνετο εἰς τὸν ἀχρὸν, ἔξπραίνετο καὶ κατόπιν ἐσημνωθήσεται.
2. Ὑπάρχει μόνιμος χώρος ἀρνωσιῶν, τὸ ἀρῶνι ἐπήματος κυκρικοῦ.
3. Ὑπῆρχεν μόνιμος χώρος, τὸ ἄλωνα.
4. Τὸ ἀρῶνι ἔρνετο εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἔξωθεν τοῦ χωρίου 3' καὶ εἰς τὰς αὐτὰς κῶν οπισθίων, εἰς τὸν ὑπῆρχεν χώρος.
5. Τὰ ἀρῶνια ἦσαν ἰσοστάσια. Κάθε οἰκογένεια εἶχε τὸ δικό της ἀρῶνι.
6. Τὸ ἀρῶνι ἀρχίζει τὸν γαῖο καὶ ῥίξει τὸν γαῖο - ἔρνετο.
7. Ὑπάρχουν χωματῶνα καὶ πετρώνα.
8. Τὸ ἀρῶνι ἠλείφεται με' κόπρον βοῶν καὶ κόκκινον χῶμα καὶ νερό.
9. τὴν προηγουμένην ἡμέραν ἔρνετο ἡ ῥοσκυλὴ καὶ τὴν ἐπομένην τὸ ἀρῶνι.
10. Τα θεία ἐκορπίονταν γύρω ἀπὸ τοῦ ἐκείνου τοῦ ἀρῶνι (ἐπὶ γυμνῶ) ἐξ' ὁρμῆς ἐτάλει.
- 11α) Τὸ ἀρῶνι εἰς τὸ χωρίον γίνεται διὰ βοῶν, ἵππων, ἡμιόνων. Τὰ ῥῶα δύνονται με' ἐσχονί, ἀπὸ τοῦ ἐπὶ γυμνῶ καὶ περιφέρονται κυκλικῶς,

μέσα στο δέντρο.

β). Περιφέρονται κυκλικά, δηλαδή έρχονται γύρω από τον κύβο (ατέγγυτο). Υπάρχει θυγός. Μπορεί όμως να γράψουν τα φύλα και χωρίς θυγός.

γ). Δεν υπάρχουν άρνηση δια δακτύλων. Τα όπλα (ρακή, ρεβύθια) ως και όσα τα θυγερικά άρνήγονται με τα πόδια των φύλων, τα οποία έρρενε να ήσαν και αρεσκοποικωμένα. Τα άρνηση της αικαίας έρρενε με κοπά-

δ). Τα άρνηση έρχεται με την άνοσση του ήθους και διακόσμετο με την άδιν. Ένα άρνη διαρκεί από την άνοσση έως την 2 μ.μ. ήραν. Τότε παρειαφύταν ο παρπος μάτω-
μάτω αμαδάριος.

12. Σχετιοποιείται και χρησιοποιείται και ήθερα ακόμη το δικάνι. Δεν υπάρχει άλλο έρραβίο.

13. Συνεχώς γράφει τους σάκεις και τους ρίπτει ως το ζωσερικό του άρνητου δια να παρη-
δούν.

14. Ητο εν χρήσει άρνηύερα. Σχετιοποιείται και το παρειαφύτον (καρτείκι).

15. Ἡ ἐργασία ἐνὸς ἀνθρώπου διὰ τὸ ἀρνύεσθαι,
λέγεται ἐργασία τοῦ ἀρνύεσθαι. Μία καὶ ἐξήκοντα,
16. ἔως ἵστανται τὸ πρὸς λήνυσθαι οὐκ ἔστι,
17. Συνήδως τὸ ἀρνύεσθαι γίνεται μετὰ πῦρα καὶ ὅποια
εἶχον οἱ ἴδιοι οἱ γεωργοί. Παλαιότερον ἔπλεον
ἀρνυράσθαι οἱ ὅποιοι ἐπληρύνοντο καὶ ἀρνύσαντο.
Ἐξήκοντα διημερίδες.
18. Τὸ ἀρνύεσθαι γίνεται μετὰ πῦρα, ὡς αἰρεῖται τὴν ἐπικέρως
τῶν ὁσίων, ὃ ἀρνύεσθαι γίνεται μετὰ κοπύνεσθαι.
19. Ἡ εἰκαλὶς ἐκοπύνετο, τὸ ἐπικέρως ἐξήκοντα
κόπυος ἢ ἀδρόκι. Τὸ πῦρον ἔστι ἀπὸ ὀξυῶ.
20. Χρήσις τοῦ κοπύνεσθαι γίνεται μόνον διὰ τὴν
ἐπικέρως τοῦ καρποῦ τῶν εἰκαλῶν.
Ἡ ἐπικέρως τῶν ὀξυῶν γίνεται ὑπὸ τῶν
ἐπικέρων τῆς οἰκονομίας, καὶ εἰς ἄλλα, περιστώ-
εις ἐπικέρων, ὅπως ἔχον, δυνάμει καὶ ἀνερπιδία.
21. Τὸ κοπύνεσθαι γίνεται μετὰ τὸ ἀρνύεσθαι. Ἀνέβηται
εἰς καὶ εἰς τὴν ἐπικέρως τοῦ ἀνύου, διὰ τὴν ἐπικέρως
τῶν πῦρων. Τοῦτο γίνεται δι' ὅλα τὰ ψυχάνθη-
22. Ἐπικέρων δύναντο διαφέρει ἐπικέρων ὅπως τὸ
παρὰ τῶν

Ἐδῶ πέρα καὶ ἀνέβηται
τοῦ βασιλῆως εἰς ἄλλους
ὁ βασιλεὺς ἀνέβηται

μ' ἔνα βουργό ψυχάρη
 κι' αὖ κόρη ξικκιθάριζεν
 μέ τὴ χρονῇ ρουκαῖλη
 κι' ὁ βασιλεὺς τὴν ἔλεγε
 κι' ὁ βασιλεὺς τὴν φέει
 Φεύγα κόρη μ' π' τὸν κουρνιαχτό
 ρεύγα κι' ἀπὸ τὸν ἥλιο
 ἔρω τὸν ἥλιο ἀγαπῶ
 τὸν κουρνιαχτό τὸν θέτω.

βουργό = γρήγορο

ξικκιθάριζε = καθαίριζε

ρουκαῖλη = ἐκρούει

κουρνιαχτό = ἐκόνη

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

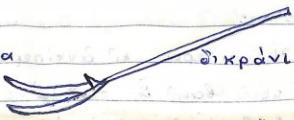
23. Χρήσις ἀγωνιστικῆς φωνῆς ἔρνε ἀπὸ τοῦ
 ἔτους 1957

β. Πίχνισμα -

1. Ὁ ἀνὰ ρίγος ἐκαστὸν καὶ παρὰ τοῦ ἀποσφί
 τοῦ αὐτοῦ. Ὅτι πρὸς πίχνειν ἔρκεν ἐγκλωπ
 νται μὲ τὴν εἰσφουγκράνα φέει εἶναι γύρνο
 ἔρραβηο μῆκος 0,80, ὡς καὶ μὲ τὸ δίκρανι.

εἰσφουγκράνα

δίκρανι

Ὁ αὐρὸς ἔχει σκῆμα στρογγυλόν. Εἰ τὸν αὐρὸν ἔρριπτον ἐφαίχιον εἰδήρουν, σκόρδα, πρὸς ἀποβάκρυναι βαλεκανίας.

2. Τὸ λίκνισμα γίνεται με' τὸ γκιάρ (γκιάρ) με' τὴν σκούπα καὶ τὸ καρπολόι.

3. Τὸ λίκνισμα γίνεται καὶ ἀπὸ ἀνδρῶν καὶ ἀπὸ γυναικῶν.

ΑΓΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

4. Τα ἀδιαφύκτα ἐφαίχια τῶν σκαλίων λήγονται σκύβαλα. Χρησιμοποιοῦνται πρὸς διατροφὴν τῶν ψύων. Γίνεται καὶ δεύκερσ ἀρνίερα ἢ κοπάνιορα.

5. Τὸ δούζιγμα τῶν ψύων γίνεται ὡς καὶ εἰς τὸ πρῶτον ἀρνίερα χωρὶς ἄλλην ἐνηθίαν ἢ ἄλλον τρόπον.

6. Με' εἰδικόν εἰδηροῦν ἐργαλείον διατρέπτον, τὸ ὁποῖον ἀνοράφεται δερμόνι (δερμόν).

Ὁ καρπὸς ἐκκηρατίζεται εἰς ὕδρον μετὰ τὸ φέγγος,
καὶ μετὰ τὴν εὐφροσύνην. Ὁ καρπὸς γίνεται
μετὰ τὸ δριμύνην καὶ μετὰ τὸ κόκκινον.

7. Ὁ καρπὸς ἐκκηρατίζεται εἰς ὕδρον Παλαιότερον
ἵσχυρον ἢ τοῦ σπέρματος προσκύνει τοῦ καρποῦ
ὑπὸ τῶν γεωργῶν. Τοῦτο μᾶλλον ἐκτενέστερον
προσευχή, εὐχαριστία πρὸς τὸν Θεόν.

8. Δὲν ὑπάρχον ἄλλα ἔθιμα.

9. 1. Ἀνὴρ ὄρεται πρὸς κρίτους ἢ ἡ δέκατος. ὁ
δέκατος ἔρχεται εἰς τὸ ἄρνην καὶ ἔκανε
τὴν μέτρην (ἔτιμνον ἐπὶ τῆς)

2. Κατεβαλλόντο εἰς εἶδος τοῦ γεωργικοῦ καὶ τοῦ
ἀρχαιοτάτου δι' ἔλκον τὸ ἔτος. Μέτρον τῶν θυγατρικῶν.

3. Ὑπάρχον ἐντὸς τῆς οἰκίας τοῦ γεωργοῦ ἔδικοι,
ἐνθάδε καταποθήκεται, κοινῶς ἀρπαγία, πρὸς
ἐναποθήκευσιν τῶν εἰρηρῶν.

4. Τοῦ ἄχυρο ἐναποθηκεύεται ὑπὸς ἀχυρῶνος,
ἐνεχομένου τοῦ ἄρνητος. Τοῦ ἄχυρο ἐρρίπτετο
κῦμα.

5. Ἡ διαλογὴ γίνεται μετὰ τῶν ἔργων, κόκκινον
ἢ διὰ τοῦ εὐκαθαριετήρος. ἔτσι γὰρ βαί-
νονται οἱ κατ'ἑαυτοῦ κόκκοι.

6. Ἡ διαλογὴ γίνεται μετὰ τῶν ἔργων, κόκκινον
ἢ διὰ τοῦ εὐκαθαριετήρος. ἔτσι γὰρ βαί-
νονται οἱ κατ'ἑαυτοῦ κόκκοι.

6. Δίνονται τρία βούνα από σπάχνα, ή οποία λέγεται δράκος. Φυλάσσεται εις τὴν οἰκίαν καὶ παρὰ τὴν ἑποχὴν τῆς σπορᾶς τρέβεται ὁ δράκος διὰ σπόρον.

Ἡ περικτὴ αὐτῇ λέγεται δράκος ἢ το σκολιότητι καὶ ἔσ' ἀνδρὶ καὶ ποδὶ κωμικῶς κτυκῶν.

Δ' ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

Τὸ ἀνάμμα φωτιάς εἰς τὸ χωρίον γίνεσθαι εἰς μικρὰς ἀποκρίες, μεγαλύτεραν δὲ ἔντασιν λαμβάνει εἰς μεγάλας ἀποκρίες καὶ οὐδέποτε ἄλλοτε.

Κάθε μετονία ἔχει τὴν ἰδικήν της φωτιά.

Ἡ σήμερον πάντα εἶναι κυριακή τὸ ἀνάμμα γίνεται ποτὶς νύκτωρ καὶ ἀργότερα.

2. Ἡ φωτιά ζέγεται καθαριὰ ἢ ψιλιαγιάδα.

β' 1. Τὴν πυρὰν ἀνάπτουν τὰ παῖδια, ἰδίως ὁ ἀρχηγὸς τῆς παρέας.

2. Τὰ παῖδια μεταφέρουν τὰ τσάκνα (ψιλά ζύλα) ἀπὸ τῶν οἰκίαν. Ἐνα κέδρο φέρουν ἀπὸ τοῦ δάσους καὶ τὸ τοποθετοῦν ἐπὶ τὴν κορυφήν.

3. Ἡ συγκέντρωσις γίνεσθαι ἀπὸ πολλὰς ἡμέρας ἐνωρίτερον. Κάθε παιδί μεταφέρει τσάκνα καὶ τὰ τοποθετεῖ πρὶν ἀπὸ τὸ μέρος τῆς καθαριᾶς. Τὰ ζύλα σκιδάρονται πρὶν ἀπὸ ἑνὸς αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος ζέγεται, σκαθίκε.

γί. 1. Ὅταν ἀνδρὶς ἢ γυνὴ μικροὶ καὶ μεγάλοι
πιάνονται εἰς χορὸν γύρω ἀπὸ τῆς κλαδαρίας
καὶ τραγουδοῦν διάφορα τραγούδια καὶ χορεύουν.
Λέγουν ἀκεῖα, ἀκόμη καὶ εὐτραπέλα.

2. Γίνονται πηδήματα. Τινάθονται οἱ φύλλοι.
Οἱ χοροὶ γίνονται με' ὄργανα καὶ τραγού-
δια. Γίνεσθαι καὶ ὁ χορὸς (χάσκα), βη-
λαδὴ εἷας κρατεῖ ἕνα αὐχὸ δεμένον με'
κλωστή καὶ τὸ προσεῖναι εἰς τοὺς παρισταμέ-
νους, οἱ ὅποιοι προσπαθοῦν νὰ τὸ χοίρουν.

Ἔτσι προκαθοῦνται πολλὰ γέλοια.

3. Δὲν ὑπάρχει τέτοια περίπλοκη εἰς τὸ κω-
μικόν. Πιστεύουν ὅτι με' τὴν φιλαλαδία καί-
γονται οἱ φύλλοι καὶ καθαρίζεται τὸ χορὸν.

4. Δὲν ὑπάρχει τέτοιο ἔθιμον.

5. Ὅταν τὴν ἡμέραν τῶν Ἀπόκρεω οἱ πρὸς
μικροί, πηγαίνουν εἰς ἐπίερα τῶν μεγαλυ-
τέρων συγγενῶν καὶ ἀναδόχων καὶ γυναικῶν
συγχώρων. Φιλοῦν τὸ χεῖρ καὶ ἐκεῖνοι τοὺς
κερνοῦν χρήματα.

Τὸ ἔθιμον εἶναι παλαιόν καὶ διατηρεῖται καὶ
ἐν ἡμέρᾳ ἀκόμη. Τὴν ἡμέραν τῶν Ἀπόκρεω τὸ
τραπέζι με' τὰ φαγητά δὲν ἐκκλίνεται· μένει
μέχρι τοῦ μεσονυκτίου. Πρέπει δηλαδὴ νὰ

-21-

ραγωθούν ὅταν τὰ ραγικά, δίοσι τὴν ἐπομένην,
(καθαρὰ Δευτέρα) δὲν τρώχουν κίποτε. Ληστεύουν
πολλοὶ φάλλια ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας δὲν τρώχουν
οὔτε ψωμί. Τὶς ἀπὸ κριες βοῖθουν καὶ αὐτὰ
μὲ σφαύδες ἀπὸ κρεμμύδια.

Ἄρσιν ἐπισκευάζουν ὅταν τοὺς ευχεμένους καὶ
ευχόμενους, ὅταν παρὶς πληθαίνουν ἐπὶ ψιθια-
γιάδες ὅσον παρακοφουθούν ἐν αὐτοῖς, χορεύουν
καὶ τινε ἀσκεῖα, ὡς καὶ ψεάνυκτα.

[Θεοδόσιος Πράπτης Διδάκτης
Πορμεντάννα Βοῖον. Ἡ ἡγεμονία

ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ 5-10 μαρτύρων 1970
ἐν Πορμεντάννα ὁ Διδάκτης
τῇ 10/3/1970

Πράπτης

Θεοδ. Πράπτης

Πρόδ
Τήν 'Ακαδημίαν 'Αθηνών
Κέντρον 'Ερεύνης 'Ελληνικῆς Λαογραφίας
εἰς 'Αθήνας.

(Διά τοῦ κ. 'Επιθεωρητοῦ Δημοτικῶν Σχολείων Βοῖου.)

" Ὑποβάλλεται

Λαογραφικὴ ἐργασία
γεωργικῶν ἐργασιῶν καὶ
κατ' ἔθιμον πυρᾶς, τοῦ
Χωρίου Πολυκαστάνου Βοῖου
Κοζάνης.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

'Εν Πολυκαστάνῳ τῇ 14/3/1970

Συνημμένα: 2

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Αριθ. πρωτ. 122
Παράρτημα 16-3-1970

Λαμβάνω τήν τιμήν νά ὑποβάλω
'Υμῖν συνημμένως ἐρωτηματολόγιον διά Γεωργικά
ἐργασιὰ καὶ κατ' ἔθιμον πυρᾶς τοῦ Χωρίου Πολυ-
καστάνου Βοῖου Νομοῦ Κοζάνης, συμπληρωμένον.
'Επισυνάπτεται καὶ ἡ χειρόγραφος συλλεχθεῖσα ὕλη
ἀποτελουμένη ἐκ σελίδων 21.

Ἡ ἐν λόγω λαογραφικὴ ἐργασία ἐγένετο
ὑπὸ τοῦ παρ' ἡμῖν ὑπηρετοῦντος Διδασκάλου
Θεοδοσίου Πράππα.

Παρακαλοῦμεν διά τὰ καθ' ὑμᾶς.
Εὐπειθέστατος

Ὁ Δ/ντὴς τοῦ Σχολείου

Θεοδοσίος Πράππας.